

Velferðarráðuneytið

Minnisblað

Viðtakandi: **Félags- og húsnæðismálaráðherra**
Sendandi: **Willum Þór Þórsson**
Dagsetning: **14.10.2016**
Málsnúmer: **VEL15050466**
Bréfalykill: **02.11.01**

Efni: Endurskoðun laga um málefni fatlaðs fólks og félagsþjónustu sveitarfélaga

Hinn 17. febrúar 2014 var skipaður starfshópur um endurskoðun laga um málefni fatlaðs fólks og laga um félagsþjónustu sveitarfélaga, með vísan til ákvæðis til bráðabirgða XII í lögum um málefni fatlaðs fólks, nr. 59/1992, um að endurskoða skyldi báða lagabálkana. Auk þess skyldi unnið að fullgildingu samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks í samvinnu við ráðuneytið. Í starfshópinum voru skipuð Willum Þór Þórsson, formaður, Rún Knútsdóttir, frá velferðarráðuneyti, Friðrik Sigurðsson, frá Landssamtökunum Þroskahjálp, Helga Jóna Benediktsdóttir, frá Reykjavíkurborg, Jóna Valgerður Kristjánsdóttir, frá Landssambandi eldri borgara, Ragnar Gunnar Þórhallsson, frá Öryrkjabandalagi Íslands, Soffía Lárusdóttir, frá Akureyrarbæ, Teitur Skúlason, frá innanríkisráðuneyti, Þór Gíslason, frá Rauða krossi Íslands, Tryggvi Þórhallsson, frá Sambandi íslenskra sveitarfélaga, Unnur V. Ingólfssdóttir, frá Samtökum félagsmálastjóra, og Vilborg Kristín Oddsdóttir, frá Hjálparstarfi kirkjunnar. Þær breytingar urðu síðar á skipun hópsins að við hann bættist Ingibjörg Broddadóttir, frá velferðarráðuneyti, Guðrún Ögmundsdóttir tók við af Teiti Skúlasyni, Haukur Ingibergsson tók við af Jónu Valgerði Kristjánsdóttur, Ellen Calmon tók við af Ragnari Gunnari Þórhallssyni og Guðrún Sigurðardóttir tók við af Soffíu Lárusdóttur. Þór Gíslason, frá Rauða krossi Íslands, sá sér ekki fært að starfa með hópnem en tilnefndi ekki annan fulltrúa og Sigurjón Unnar Sveinsson sat síðustu fundi hópsins fyrir hönd Öryrkjabandalagsins.

Starfshópurinn hefur haldið 32 fundi. Í upphafi var stefnt að því að sameina lagabálkana í ein lög en ljóst varð fljótlega að samstaða næðist ekki um það auk þess sem ákveðið var að setja í forgang þær breytingar sem þurfti að gera til þess að innleiða ákvæði samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks í löggjöf. Þá varð fljótlega ljóst að til þess að endurskoða kaflann um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga þurfti víðtækara samstarf, meðal annars við fjármálaráðuneyti og Tryggingastofnun ríkisins, vegna samspils kerfa. Lengst af lá frumvarp fyrir Alþingi um breytingar á ákvæðum kaflans um fjárhagsaðstoð sveitarfélaga, sem snéri að skilyrðum fjárhagsaðstoðar. Í þessu ljósi leggur hópurinn til að sérstakur hópur verði skipaður til að leggja drög að framtíðarfyrirkomulagi framfærsluaðstoðar sveitarfélaga þar sem framangreindir aðilar komi að.

Niðurstaða starfshópsins er því meðfylgjandi drög að tveimur lagafrumvörpum, annað um nýja heildarlöggjöf um þjónustu við fatlað fólk og hins vegar frumvarp um breytingar á lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga sem taka mið af og styðja þær breytingar sem felast í fyrra frumvarpinu. Er þannig skerpt á skilum þessara tveggja laga og samspil þeirra gert skýrara. Í frumvarpinu til nýrra laga um þjónustu við fatlað fólk er að finna mörg nýmæli, meðal annars um lögfestingu NPA, þjónustuteymi, einstaklingsbundnar þjónustuáætlanir og úrræði vegna barna með samþættan geð- og þroskavanda. Meginbreytingin sem í frumvarpinu felst er sú að nú er kveðið á um að það taki til þeirra sem þurfa sérstakan stuðning vegna mikilla þjónustuþarfa en að félagsþjónustulögin taki til þess hóps sem hafi minni þjónustuþarfir. Þá eru ákvæði um akstursþjónustu færð í félagsþjónustulög og útvíkuð þannig að þau nái jafnframt til aldraðra. Þá er einnig skerpt á stjórnsýslu, málsmeðferð og eftirliti í báðum frumvörpum.

Nokkuð er um nýmæli í frumvörpunum sem þarf að kostnaðarmeta með tilliti til áhrifa á fjárhag

sveitarfélaganna. Þau helstu eru:

- Notendastýrð persónuleg aðstoð.
- Frístundaþjónusta fyrir fatlaða nemendur.
- Útvíkkun akstursþjónustu þannig að þau nái einnig til aldraðra.
- Notendaráð og stuðningur við þá sem í þeim sitja.
- Útvíkkun á stuðningsþjónustu samkvæmt lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga.
- Búsetuúrræði fyrir börn með fjölþættan vanda.

Rétt er að benda á varðandi bráðabirgðaákvæði með frumvarpi til laga um þjónustu við fatlað fólk að fulltrúar sveitarfélaganna í starfshópnum hafa lagt ríka áherslu á að bráðabirgðaákvæði um innleiðingu á NPA fylgi frumvarpinu þar til niðurstaða liggja fyrir um fjármögnun þjónustunnar. Þá er vísað til bréfs Sambandsins dags. 10 október 2016 vegna samkomulag ríkis og sveitarfélaga um atvinnumál fatlaðs fólks.

Hópurinn leggur hér með til að meðfylgjandi drög að lagafrumvörpum komi til frekari vinnslu og samráðs á vegum ráðuneytisins og að starfshópur verði skipaður hið fyrsta til að endurskoða fyrirkomulag fjárhagsaðstoðar. Fulltrúar í starfshópnum áskilja sér þó rétt til að koma að frekari athugasemdum á síðari stigum málsins.

Willum Þór Þorsson

Sigurður A. Sveinsson

Rann Þorinnsson

Þórnundur Sigurðsson

Helga Jóna Brundadóttir

Guðmundur Guðmundsson

Guðrún Sigurðardóttir

Josifjörg Brundadóttir

Rinn Knútsdóttir